

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАФТИ І ГАЗУ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗВО "ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
"УКРАЇНА" ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ**

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

м. Мукачєво

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ
КАФЕДРА ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗВО «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА» ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
IV Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

20 квітня 2024 року

**Мукачево
2024**

World Wonders Project (Проект «Чудеса світу»), який дозволяє віртуально відвідати давні та сучасні чудеса світу з використанням технологій Гугл (Street View, 3D-моделювання та інші). В рамках цього проекту можна відвідати історичні пам'ятки – наприклад, Стоунхендж чи Помпеї, або природні, як Великий бар'єрний риф, а також дізнатися про їх розташування та історію, надану в рамках партнерства проекту з ЮНЕСКО.

Archive exhibitions (архівні виставки) – в партнерстві з музеями та іншими культурними закладами, цей проект дозволяє побачити тимчасові виставки після їх завершення, адже не всі об'єкти мистецтва мають постійне місце в музеях світу.

24 листопада 2023 р. Google разом із Міністерством культури та інформаційної політики України презентували онлайн-простір української культури на платформі Google Arts & Culture – «Україна поруч» (Ukraine is Here)». Проект реалізовано завдяки партнерству Google та МКІП, а також 10 партнерів, які долучилися до створення українського розділу платформи Google Arts & Culture, серед яких: Національний художній музей України, Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара», Музей театрального, музичного та кіномистецтва України та ін. На власній сторінці українська культура має чотири розділи: культура, архітектура, мистецтво та природа. Користувачі зі всього світу можуть досліджувати українську культуру, відвідувати віртуальні екскурсії та познайомитися з визначними роботами українських художників у 6 віртуальних виставкових просторах.

Також за допомогою технології доповненої реальності в додатку Google Arts & Culture можна переглянути понад 40 неймовірних 3D моделей, це, зокрема, Софійський собор, замок Паланок і Національна опера України. На платформі також доступні деякі об'єкти, фізичні аналоги яких було пошкоджено чи знищено внаслідок російських обстрілів, як-от дзвіниця Успенського собору в Харкові.

Таким чином, твір мистецтва має статус документа і може бути об'єктом архівування, успішним прикладом чого є проект Google Arts & Culture, складовою частиною якого є українські твори мистецтва.

УДК 028.8:615.85:159.9(091):028.02(043.2)

Оксана ГОЛОВЧУК

Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ БІБЛІОПСИХОЛОГІЇ: ПСИХОЛОГІЧНЕ СПРИЙНЯТТЯ ТА ЗНАЧУЩІСТЬ КНИГИ

Як галузь науково-дослідницької діяльності, що досліджує психологічні аспекти впливу тексту книги у системі «читач-текст-автор», бібліопсихологія відома з кінця 19-го - початку 20 ст. На цей час вже було накопичено достатньо емпіричних даних про психологічну дію прочитаного тексту. Одним з перших дослідників вважаємо Ж.Ж.Руссо, який викладав у Женевському інституті курс

«Психологія читача і книги» [1]. Незабаром бібліопсихологію було визнано окремою науковою галуззю. Говорячи про теорію цієї науки, ми повинні розглядати внесок М. Рубакіна. Науковець розглядав бібліопсихологію у контексті вивчення бібліотерапії, обґрунтовуючи психотерапевтичний потенціал надрукованої інформації. Особливо важливим було дослідження закономірностей збереження цілісності особистості за допомогою читання спеціально підібраної літератури [2]. Цій же тематиці присвячені наукові роботи та публікації В. Невського, О. Гайворовського, Д. Балака.

Але одразу ж після появи першої хвилі дослідницьких праць сталося непередбачуване й українська наукова думка щодо бібліопсихології не могла бути висловлена й розвинена. Адже у першій половині 1930-х років цензура СРСР піддала критиці і офіційно усунула термін «бібліопсихологія» з наукового обігу. Аж до 1960-х ця надзвичайно важлива наука свідомо ігнорувалася і замовчувалася.

Які можемо зробити висновки, аналізуючи такі історичні відомості? Найперше, що спадає на думку, це стійке переконання радянської влади в неабиякій силі друкованого слова. Власне, говоримо про страх перед словом, що і є визнанням його влади. Ідеологія та інформаційна політика радянського союзу сповна скористалася цією владою – владою слова, проте аж ніяк не збиралася підтверджувати цей факт.

Повільне й несміливе відродження вітчизняними науковцями бібліопсихології почалося у 1970-х роках. Так, у 1973 р. вийшла друком праця В. Таловова про читацьку психологію, правда, як і більшість книг того періоду, російською мовою. І тільки у 1990-х р. було сформовано сучасні тенденції розвитку української бібліопсихології як науки.

Що ж ми можемо з'ясувати, вивчаючи бібліопсихологію? По-перше, це дослідження явища авторства та вивчення особистостей авторів, які потребують творення текстів різних напрямків, стилів, й психологічних характеристик. Звісно, що постать автора в першу чергу може привернути увагу читача. Доволі часто творчість є автобіографічною – якщо не прямо, то опосередковано чи підсвідомо автори висловлюють мовою своїх персонажів власне світобачення й пишуть про власні внутрішні, духовні світи.

У зв'язку з цією особливістю ми провели невелике дослідження, звернувшись до цільової аудиторії – студентів 3-го курсу навчання за спеціальністю «Інформаційна та бібліотечна справа» з питанням про орієнтир, за яким вони обирають книжку. В опитувальнику пропонувалося кілька відповідей на дане питання, у тому числі була така: «Чи Ваш вибір нової книжки пов'язаний з тим, хто є її автором? Якщо відповідь на це питання позитивна, поясніть чому» З 20-ти опитаних студентів, 17 осіб відповіли ствердно. Вони аргументували свою відповідь тезами такого змісту: «зараз не так багато вільного часу, тому обираю лише книги своїх улюблених авторів»; «довіряю лише кільком авторам»; «якщо хтось з друзів схвально відгукнеться про невідому мені книжку – можу почати читати, щоб дізнатися, чи й мене вона так захопить» тощо.

Наступний аргумент на користь вивчення бібліопсихології полягає у тому, що вона вивчає наслідки дії книги як джерела духовного, емоційного та інтелектуального подразнення читача. Недарма ж кожному знайоме відчуття підсилення та натхнення, яке виникає у момент зачитування улюбленою книжкою, або зумисного перечитування кілька разів важливих уривків тексту. До цієї практики ми звертаємося зумисне, коли погано відчуваємося, потребуємо морального і духовного відпочинку. Нас, нашу наснагу, нашу енергію змінюють книги, миттєво наповнюючи нас і саме тому ми часто маємо їх за найкращих друзів, психологів і порадників. Цей аспект вивчення бібліопсихології тісно переплітається з основами бібліотерапії. Власне, родовою ознакою бібліопсихології вважають саме психологію, а от видовою – книжкову справу, у зв'язку з чим вживається навіть поняття «синтетична наука». Її об'єктом є не форма слів, чи їхнє походження, а їхній вплив на людину, їхня перцепція в залежності від умов життя, часу, оточення, суспільних, економічних, політичних подій. В результаті дізнаємося про «хвилині читання» - так можемо назвати періоди захоплення певною тематикою, жанром, авторами, як відповідь аудиторії на виклики часу.

Третя важлива обставина, чому наука бібліопсихологія потрібна сучасному суспільству, полягає у тому, що вона досліджує читацьку аудиторію та спрямована виявляти різні типи читачів. Якщо говорити прямо, йдеться про рівень смаків. Хоча сьогодні, через необмеженість доступу до широкого книжкового асортименту, зокрема посередництвом мультимедійних технологій, читацькі вподобання формуються дещо інакше, ніж це було наприкінці 90-х років. Аудиторія знайомиться з творами, одразу ж – рецензіями, коментарями, думками інших читачів.

Ще одним завданням бібліопсихології є аналіз процесу читання, зокрема психологічних аспектів сприйняття інформації. Розуміємо, що вони залежать від індивідуальних особливостей читача, які, в свою чергу, формуються залежно від моральних цінностей, рівня освіченості, емоційного інтелекту, духовного досвіду, віку тощо.

Бачення книги, як знаряддя виховання цілих поколінь, ґрунтується саме на результатах дослідження бібліопсихологів. Читання – це емоційне та інтелектуальне живлення, інструмент формування та впливу на емоційний інтелект, що дуже важливо сьогодні для українців. Ми опинилися у складному часі моральних і духовних випробувань, а значна частина – ще і фізичних. Тому бібліопсихологічні дослідження актуальні в контексті можливих нововведень у сфері освіти, охорони здоров'я, інформаційному середовищі тощо.

Список використаних джерел

1. ВУЕ. Велика українська енциклопедія. Розділ: Бібліопсихологія. Історична довідка. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%91%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F>. Дата звернення: 16.04.2024 р.
2. Демчук Н. Синкретична природа теорії бібліопедагогіки та бібліопсихології (компаративістична студія книгознавчих парадигм Д.Балики та М. Рубакіна). *Вісник*

Львівського університету. Серія «Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології». 2008. Вип. 3. С. 164–179 .

3. Демчук Н. Розвиток бібліопсихологічних вчень у контексті бібліотечно-інформаційної діяльності XXI ст...: інтер- і супервербальна бібліопсихологія як концепція гіпертексту. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського.* 2011. Вип. 29. С. 191-201. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nrnbuimviv_2011_29_22. Дата звернення: 14.04.2024 р.

4. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ: Педагогічна думка, 2016. 219 с.

УДК 028.8:024.5/6-042.3:021.2(043.2)

Оксана ГОЛОВЧУК,

Олександр РУБАН

Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

ВПЛИВ КНИГОТЕРАПІЇ НА ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЧИТАЧА

Наука «Соціологія кризових станів» чітко тлумачить таке поняття, як хронічний стрес сучасної людини, оприлюднюючи вражаючі факти. Виявляється ми перебуваємо у стані стресу 77-93% часу доби. Стресовими подіями є не лише травми, катастрофи, серйозні труднощі, але і звичайна неуважність, емоційність та надмірна завантаженість, яка робить нас заручниками прокрастинації або фрустрації [1].

Проблематика криз в індивідуальному житті людини традиційно була в центрі уваги гуманітарної, а саме соціологічної та психологічної наукової думки, проте теоретичне вивчення передумов виникнення та факторів подолання криз аналізується з відносно недавніх пір. У зв'язку з цим необхідно зазначити, що питання надання психологічної допомоги населенню у різних життєвих ситуаціях в даний час все ще залишаються досить новими як для соціологів, так і для психологів. Актуальність цих досліджень в Україні зараз більше, ніж висока. Тому вивчення ефективних і доступних широкій аудиторії шляхів і технологій підвищення емоційного інтелекту, які є профілактикою кризовим станам, дуже важливе.

Давно відомий факт, що читання розвиває аналітичне мислення, а це, в свою чергу, дозволяє краще зрозуміти мотиви і поведінку іншої людини. І так само з'ясувати власні почуття та емоції. Журнал прикладної соціальної психології у 2014 р. опублікував результати дослідження про те, як читання «Гаррі Поттера» сприяло більш позитивному ставленню молодих британців та італійців до маргінальних груп населення, таких як, приміром, біженці [2]. Здатність літератури підвищувати наше розуміння емоцій інших людей емпірично довели соціологи Нової школи соціальних досліджень у 2013 р. Багаторічні спостереження за читацькою аудиторією та книжковими смаками людей дали наукові підстави стверджувати, що книготерапія є цілком реальною альтернативою психотерапії. Постійне «спілкування» з книжками, особливо, улюбленими та мотивуючими, справді допомагає у щоденній боротьбі з життєвими виснаженнями та випробуваннями.

ЗМІСТ

Абельчакова Н. Особливості спілкування бібліотечного працівника і користувача бібліотеки	5
Білак О., Прокопович Л. Соціокультурна роль книги в публічному просторі Мукачівської міської центральної бібліотеки імені Олександра Духновича	7
Бузаші М., Веремчук О. Бібліотека як інформаційно-освітній центр	9
Веремчук О., Гасуляк С. Вебсайт бібліотеки ЗВО як інструмент інформаційного обслуговування користувачів	11
Веремчук О., Мещанінов А. Документний фонд як основа функціонування бібліотек	14
Веремчук О., Чмига В. Комплектування фондів бібліотек для дітей: проблеми надходження та вибуття	17
Гарапко В., Алмашій К. Використання нормативних документів ЮНЕСКО для етичного використання даних корінних народів штучним інтелектом	19
Гладиш С., Трачук Л. Архівування образотворчих документів	21
Головчук О. В. Історичний контекст бібліопсихології: психологічне сприйняття та значущість книги	23
Головчук О., Рубан О. Вплив книготерапії на емоційний інтелект читача	26
Гольча А., Прокопович Л. Стратегічні напрямки розвитку бібліотечної справи в Україні	28
Горпенюк М., Даниленко М. Сучасна бібліотека як поліфункціональний культурний комплекс	31
Гриценко І. Діджиталізація як основа діяльності сучасних бібліотек	33
Даниленко М. Бібліотерапія як один з методів психологічної реабілітації військових ...	36
Даниленко М., Федорук С. Цифровізація бібліотек та її соціокультурне значення	38
Демчина Л. Тенденції сучасного розвитку бібліотек ЗВО	40
Кампов Н. Становлення бібліотекознавства як науки.....	42
Качур О., Мовчан К. Бібліотерапія у вищій освіті: роль бібліотек	44
Купрунець М. Роль бібліотеки в соціалізації молоді з інвалідністю (з досвіду Рівненської обласної бібліотеки для молоді)	46
Лемак О. Українські письменники Закарпаття (20-30-ті рр. ХХ століття): роль бібліотечної педагогіки	49
Малець О., Малець Н., Бабинець М. Роль бібліотерапії в діяльності Союзу визволення України у роки Першої світової війни	51
Матвійчук О. Безпечне освітнє середовище у бібліотеці: огляд інформаційних ресурсів	54
Митничук Д., Постельжук О. Штучний інтелект на допомогу бібліотекарям	56
Мовчан К., Вишневська А. Бібліотека як платформа інтелектуального розвитку.....	58
Мовчан К., Власенко В. Бібліотека як освітній простір: розкриття можливостей для здобувачів вищої освіти	60
Мовчан К., Сабов А. Бібліотерапія в дошкільній педагогіці: перспективи та застосування	61
Моргун А. Мультимедійні засоби в бібліотечно-педагогічній діяльності: інтерактивність та відкриття нових можливостей для освіти та розвитку	63
Моргун А., Гусак Е.-О. Бібліотерапія як форма літературного лікування	66
Моргун А., Петрова А. Вплив читання на емоційний стан	69
Моргун А., Шершун Я. Психологічні аспекти читання та його вплив на розвиток особистості: роль бібліотек у підтримці психічного здоров'я людини	72

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>